

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 12/3 2023 s. 1450-1472, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

**DEZAVANTAJLI BİREYLERDE KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRME MOTİVASYONU
OLUŞTURMAK AMACIYLA BAŞARILARIYLA ÜNLENMİŞ ÖZEL GEREKSİNİMLİ
BİREYLERİN BİYOGRAFİK İNCELEMESİ**

Kaan GÜNEY*

Zeliha Tuba ERŞAHİN**

Geliş Tarihi: 23.01.2023

Kabul Tarihi: 25.07.2023

Öz

Dünya genelinde özel gereksinimi bulunan başarılarıyla ün kazanmış birçok bilim insanı ve sanatkar sahip oldukları dezavantajlara rağmen hedefleri doğrultusunda çalışmaktan vazgeçmeyerek önemli başarılar elde etmişlerdir. Söz konusu başarıların arkasındaki motivasyon faktörünü öğrenmek üzere çalışmada örneklem grubunda bulunan bireylere ait biyografik dokümanlar Maslow Hiyerarşisi temelinde incelenerek dezavantajlı bireyler için kendilerini gerçekleştirme motivasyonu oluşturulması hedeflenmektedir. Araştırmanın veri kaynaklarını pek çok bilim insanı ve sanatkara ait biyografik doküman oluştururken araştırma örnekleme ise farklı özel gereksinim alanlarına dahil olan başarılarıyla ünlenmiş 8 bireye ait biyografik dokümanı kapsamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışmanın veri toplama yöntemi doküman incelemesi, veri analiz yöntemi ise betimsel analiz yöntemidir. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda çalışmadaki kişilere benzer şekilde dezavantajlı bireyler için kendilerini gerçekleştirmeye yönelik yetersizliklerin ve engellerin alt edilemeyecek görünmez duvarlar olmadığı, kullanılan yol sıradan insanlara kıyasla uzun ve engebeli olsa da bitiş çizgisinin herkes için aynı konumda bulunduğu bilincine varılarak bireylerin motivasyonlarını yüksek tutmalarının mümkün olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Dezavantajlı gruplar, özel gereksinimli birey, kendini gerçekleştirme motivasyonu, Maslow hiyerarşisi.

**BIOGRAPHIC EXAMINATION OF INDIVIDUALS WITH SPECIAL
NEEDS, FAMOUS FOR THEIR SUCCESSFUL SUCCESSES, IN
ORDER TO CREATE THE MOTIVATION OF SELF-REALIZATION
IN DISADVANTAGED INDIVIDUALS**

Abstract

Many scientists and artists, who have gained a reputation for their achievements with special needs throughout the world, have achieved significant success by not giving up working towards their goals despite their disadvantages. In order to learn the motivation factor behind the mentioned successes, it is aimed to create self-realization motivation for disadvantaged

* Dr. Öğr. Üyesi; Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, güney.kaan@gmail.com.

** Doktora Öğrencisi; Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Doktora Programı; Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmeni, ztubaersahin@gmail.com.

individuals by examining the biographical documents of the individuals in the sample group on the basis of Maslow Hierarchy. While the data sources of the research are biographical documents belonging to many scientists and artists, the research sample includes biographical documents belonging to 8 individuals who are famous for their achievements in different special needs areas. Qualitative research method and case study research design were used in the research. The data collection method of the study is document review, and the data analysis method is descriptive analysis. In line with the findings obtained in the study, it is possible for the individuals to keep their motivation high by being aware that the inadequacies and obstacles to self-actualization are not invisible walls that cannot be overcome for the disadvantaged individuals, similar to those in the study, and the finish line is in the same position for everyone, even if the road used is long and bumpy compared to ordinary people has been reached.

Keywords: Disadvantaged groups, individuals with special needs, motivation for self-actualization, Maslow hierarchy.

Giriş

Bireylerin gündelik hayatta karşılaşmış oldukları çeşitli durumlar karşısında göstermiş oldukları her bir tutum ve hareket söz konusu kişilerin çevresindeki uyarılara verdiği tepkileri işaret edecek şekilde “davranış” başlığı altında ifade edilebilmektedir. Burada ele alınan kavramın literatürdeki tanımlarına eğitim bilimleri çerçevesinden bakıldığı vakit gözlemlenebilir, ölçülebilir ve istenilir bir eylem; psikoloji perspektifiyle bakıldığında ise gözlenebilme durumu gerektirmeksizin her türlü bilişsel, duyuşsal ya da fiziksel etkinlik, kişinin bir gereksinimi karşılayabilmek adına göstermiş olduğu çaba, bir durum karşısında takınılan tavır veya bireylerin içerisinde bulunduğu çevre ve koşullar dolayısıyla kendisiyle benzer durumdaki diğer kimselere yakınlaşmak amacıyla yapmış olduğu hareketler bütünü olarak ifade edilmektedir (Oğuzkan, 1981, s. 44; Demirel, 2017, s. 10).

Tanımlamalarda bahsedilen davranış eyleminin gerçekleşebilmesi için başlangıçta bireyleri mevcut durumdaki iş ya da uyaran doğrultusunda yönlendiren bir kuvvetin bulunması beklenmektedir. Kişinin sabit bir konumdayken ya da halihazırda farklı bir uğraş halindeyken istenilen yönde harekete geçmesine neden olan bu eylem “motivasyon” olarak adlandırılmakta ve bireyleri belirlenmiş bir hedef doğrultusunda, gerçekleştirmesi gerekli olan davranışlara yönlendiren, harekete geçiren ve davranışı sürdürmelerini sağlayan içsel veya dışsal yönlü itici güç ya da davranışı açıklayan asıl neden olarak ifade edilmektedir (Yazıcı, 2020, s. 379-380; TDK Güncel Sözlüğü, 2022). Kökeninin Latinceye dayandığı belirtilmekle birlikte temelde İngilizce “Move (Hareket)” ifadesinden türetilmiş olan motivasyon, üzerine pek çok farklı tanım ve kuram geliştirilmiş olmakla birlikte farklı kaynaklar incelenerek edinilen ortak bir çıkarım doğrultusunda, en temelde kişinin isteklerini, gereksinimlerini, kaygılarını, arzularını, dürtü ve meraklarını kapsayan ve bu etkenler doğrultusunda organizmayı harekete geçiren kuvvet şeklinde açıklanmakta ve kişinin öğrenmeye olan istek ve azminin önemli belirleyicilerinden biri olarak kabul edilmektedir (Cüceloğlu, 2006, s. 229-230; Akbaba, 2006; Tohidi, Jabbari, 2012, s. 820; Atik, 2021, s. 20-26).

Motivasyona dair tanımlamaların yapıldığı ilk dönemlerde kavramın yalnızca kalıtsal faktörlerle bağlantılı olduğu düşünülse de sonrasında bu çıkarımın hatalı olabileceği fikri alanın uzmanları arasında yaygınlık kazanmıştır (Yazıcı, 2020, s. 380-381; Şişman, 2020, s. 241-242). Alan yazımında belirtildiği üzere, çeşitli çalışmalar doğrultusunda söz konusu ifadenin daha karmaşık bir yapıda olduğu anlaşılacak zekâ kavramına benzer şekilde motivasyonun da sosyal

ve kültürel çevreyle temas halinde olduğu ve ona sahip olan kişilerin içerisinde bulunduğu ortamlarda edinmiş olduğu öğrenme yaşantıları, bireylerin kişisel özellikleri, benlik algıları, fiziksel durumları ya da farklı çevresel faktörler vasıtasıyla da gelişim gösterebileceği tespit edilmiştir. Tanımlamalarda da belirtildiği şekilde söz konusu güç, kaynağın yönüne göre içsel ve dışsal faktörlerin etkisine bağlı olarak bireyleri etkileyebilmekte ve bu faktörler belirtilen yönlerden de anlaşılabilir üzere içsel ve dışsal motivasyon şeklinde isimlendirilmektedir (Yusupu, 2015, s. 54; Duman, 2019, s. 10-12). Bireylerin davranışlarının temelindeki gerekçe, kişilerin kendisi haricinde bulunan çevrelerindeki uyarılardan kaynaklanıyor ise bu durum dışsal motivasyon olarak ifade edilmektedir. Bireylere karşı verilen ödül ya da cezaların, kişilere cesaret veren faktörlerin, sosyal açıdan sağlanan kabullerin/desteklerin ve bu örneklere benzer şekilde edimsel koşullanma kuramı kapsamındaki pekiştiricilerin dışsal isteklendirme öğelerinden olduğu ifade edilmektedir. İçsel motivasyon kavramında ise davranışların temelindeki gerekçe, kişilerin sahip oldukları ilgi, yetenek, tutum, inanç, merak ve gereksinim gibi kişisel özelliklerden kaynaklı içsel bir güç olarak ifade edilmektedir. Belirtilen gücün kontrolü dışsal motivasyona kıyasla çevresel faktörlerden daha cüzi bir miktarda etkilenmektedir, burada kontrol harici etkenlerden ziyade kişinin kendisi tarafından sağlanmaktadır (Şimşek, 2019, s. 180; Yazıcı, 2020, s. 381-382; Cüceloğlu, 2006, s. 229-230; Gür, 2022, s. 36-41).

Günlük hayatta içsel ve dışsal faktörlere bağlı olarak şekillenen, kişiye ait sosyal-fiziksel durum, amaçlar, duygular, inançlar ve ihtiyaçlar gibi insani özellikler ile kişinin öğrenmeye, başarmaya, kazanmaya yönelik motivasyonu arasında açık bir ilişki olduğu görülmektedir. Aktif ve yüksek düzeyde olumlu motivasyona sahip bireyler, herhangi bir dışsal etki veya ödül beklemezsizin etkinliklere kendiliğinden katılım gösterirken düşük motivasyonlu bireyleri içerisinde bulunduğu öğrenme sürecine katılım göstermeye ikna etmek adına ikincil kişiler tarafından sunulan ceza ya da ödüllere ihtiyaç duyulmaktadır. Açıklamada her ne kadar dışsal pekiştiricilerin etkisinden söz ediliyor olsa da burada da etkili olan unsurun bireyin davranışını değiştirmeye yönelik yapılan dışsal uyarılardan ziyade kişinin söz konusu uyarılarına algılama ve değerlendirme biçimleri olduğu ve dolayısıyla yine içsel bir sürecin izlenerek güdülenmenin sağlandığı görülmektedir (Akbaba, 2006, s. 348; Gopalan vd., 2017, s. 2; Atik, 2021, s. 20-26).

Alan yazınında yer alan, motivasyon kuramlarına dair yapılmış olan çalışmaların çoğu, özellikle de bilişsel ve insancıl motivasyon kuramları, bireylerin güdülenmesi adına içsel motivasyon kaynaklarının oldukça önemli olduğuna vurgu yapmaktadır. Bilişsel yaklaşımın öncüsü olan Weiner ve insancıl yaklaşımın öncüleri olarak kabul edilen Maslow, Deci ve McClelland, bireyin güdülenebilmesi için içsel bir pekiştirme sürecinin varlığından bahsederek bireylere ait kişisel özelliklerin bu süreci etkileyen başlıca unsur olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle duygusal bir etken olan kaygı unsurunun kişinin motivasyonunu ve eğitim performansını ters orantılı olarak etkilediği, yüksek düzeyde kaygılı bireylerin başarısızlık beklentisi içinde bulunduğu ve bu beklentinin kısa süreli bellek kapasitesini devamlı meşgul ederek algılama ve hatırlamayı olumsuz yönde etkilediği bununla birlikte uygun düzeydeki kaygının ise öğrenme ve başarıya olumlu yönde katkılarının olduğu belirtilmektedir. Yine insani özelliklerden biri olan ve öz güven, öz yeterlik, öz saygı gibi kişinin değer görmeye ve kendini yeterli olarak algılamaya dair inançları ise motivasyonu doğru orantılı etkileyen bir başka faktör olarak ifade edilmektedir. Burada belirtilenler içerisinde güdülenmeye yönelik olarak söz konusu faktörden en etkilisinin fizyolojik, güvenlik, sevgi, saygı, öğrenme, estetik ve kendini gerçekleştirme gibi “insani ihtiyaçlar” olduğu, psikoloji ve eğitim alanında çalışan birçok araştırmacı ve özellikle de insancıl motivasyon kuramcıları tarafından desteklenmektedir (Yazıcı,

2020, s. 381-382; Akbaba, 2006; Bayındır, 2021, s. 292-293; Zlate Cucui, 2015, s. 468-476, Schiefele, 1991, s. 299-300; Karapınar, 2008, s. 3-5).

İnsancıl psikolojinin öncülerinden Abraham Maslow'a göre ihtiyaçlar, güdülerin asıl kaynağı ya da bireylerin herhangi bir amaç doğrultusunda motive olma sürecindeki en önemli faktör olarak ifade edilmektedir. Gereksinim ya da ihtiyaç kavramı, kişinin kendi hayatını devam ettirebilmesi, üreyebilmesi, gelişebilmesi, çevresine uyum sağlayabilmesi ve hatta kendini gerçekleştirebilmesi adına gerekli olan koşulların karşılanması isteği olarak ifade edilmekte ve söz konusu isteğin tatmini kişiye haz ve doyum sağlarken tatminsizlik durumunda ise acı ve hüznü sebebiyet verebileceği belirtilmektedir. Bununla birlikte kavram üzerine yapılmış bir başka tanımda ise ihtiyaç, mevcut durumda gerekliliği bulunan bir şeyin eksikliğinin-yokluğunun ortadan kaldırılmasını ya da var olmasını talep etme durumu olarak ifade edilmektedir (Aktaş, 2018, s. 45; Oğuzkan, 1981, s. 71; Abukan, 2014, s. 15-17).

1. Maslow'un İhtiyaçlar (Gereksinimler) Hiyerarşisi

Abraham Maslow'a göre insan, yaratılış gereği pek çok farklı ihtiyacı olan ve daimî surette bunların karşılanmasına yönelik arzu ve istekleri bulunan bir canlıdır. Bireyin mevcut gereksinimlerinin karşılanması bir sonrakinin oluşabilmesi için zemin hazırlamakta ve haliyle bu süreç insanın yaşamı boyunca bir döngü şeklinde devam etmektedir. Maslow, 1940'lı yılların başından itibaren geliştirmeye başladığı İhtiyaçlar Hiyerarşisi yaklaşımında insan gereksinimlerini bir piramid şeklinde birbiri üzerine yerleştirilmiş basamaklardan oluşan mertebeli bir sistem olarak betimlemektedir. Hiyerarşik sistemin en alt basamağında bireylerin yeme, içme ve barınma gibi fizyolojik ihtiyaçları bulunurken bir sonraki basamakta güvenlik ihtiyaçları, sonrasında sevme-sevilme ait olma, bir üst seviyede saygı ve değer görme ihtiyacı ve en tepede ise bireyin kendini gerçekleştirmeye olan gereksinimi yer almaktadır. Söz konusu yaklaşıma göre piramidin alt basamaklarındaki ihtiyaçlar tamamen karşılanmadığı sürece bir üst basamaktaki ihtiyaçlar aktif hale gelmemektedir. Bununla birlikte sistemde yer alan fizyolojik, güvenlik ve sevgiye dönük gereksinimler genellikle hemen herkes tarafından düzenli bir şekilde karşılanabilirken, saygınlık ve kendini gerçekleştirme gereksinimleri diğerlerine kıyasla oldukça kısıtlı bir kitle tarafından giderilebilmektedir (Aktaş, 2018, s. 45-52; Abukan, 2014, s. 15-17; Cüceloğlu, 2006, s. 235-238; Sur, 202, s. 4-10).

İhtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan gereksinim basamakları kısaca şu şekildedir:

a. Fizyolojik İhtiyaçlar:

Fizyolojik ihtiyaçlar insanların biyolojik açıdan varlıklarını sürdürebilmeleri açısından elzem olan gereksinimlerini ifade etmektedir ve hiyerarşik sistemin en alt basamağında yer almaktadır. Bunlar yeme, içme, barınma, uyuma, üreme, boşaltım gibi hayati gerekliliklerdir. Bu basamaktaki ihtiyaçlar karşılanmadığı sürece kişinin sevgi, saygı gibi sonraki seviyelerde bulunan gereksinimlere yönelmesi ve onları karşı bir tatmin isteği bulundurması mümkün olmamaktadır (Aktaş, 2018, s. 45-52; Abukan, 2014, s. 15-17; Sur, 2021, s. 4-10).

b. Güvenlik İhtiyacı:

Biyolojik gereksinimlerin karşılanmasının ardından insanlar için güvenlik ihtiyacı devreye girmektedir. Bu ihtiyaç kişinin çevresinde bulunabilecek fiziksel tehditlerden korunma, ekonomik açıdan hayatını idame ettirecek seviyeye ulaşabilme ve kendini rahatsız edebilecek risk

faktörlerini olabildiğince alt seviyelerde tutarak mevcut durumunu koruyabilme isteği olarak açıklanmaktadır.

Söz konusu ihtiyaç hali fizyolojik olanlar kadar hayati bir gereklilik düzeyinde bulunmamakla birlikte herhangi bir tehdit algılanması durumunda zaruret kazanmaktadır (Aktaş, 2018, s. 45-52; Abukan, 2014, s. 15-17; Sur, 2021, s. 4-10).

c. Sevme ve Ait Olma İhtiyacı:

Maslow piramidinin üçüncü basamağında yer alan sevgi ve ait olmaya dair ihtiyaçlar kişinin dış dünya ile iletişim kurması, başka insanlarla bir arada olması, toplumda varlığının kabulünü istemesi, arkadaş edinmesi, aile kurması gibi gereklilikleri kapsamaktadır. Maslow bu kategoride insanın sosyal bir varlık olduğunu ve sevme-sevilme duygusunun gelişemediği durumlarda kişinin yalnızlıkla mücadele etmesi durumunun ortaya çıkıp psikolojik açıdan olumsuz sonuçlar doğurabileceği ifade etmektedir (Aktaş, 2018, s. 45-52; Abukan, 2014, s. 15-17; Sur, 2021, s. 4-10).

d. Saygı ve Takdir Edilme İhtiyacı:

Saygı ihtiyacı, bireylerin içerisinde bulunduğu toplumdaki diğer kişilerin dikkatini çekme, kendini önemli hissetme, üstünlük sağlama, saygınlık sahibi olma, başarılı olma gibi istekler doğrultusunda ortaya çıkmaktadır. Maslow'a göre saygı ihtiyacı kişinin kendine duyduğu ve başkalarının o kişiye duyduğu olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Aktaş, 2018, s. 45-52; Abukan, 2014, s. 15-17; Sur, 2021, s. 4-10).

e. Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı:

Hiyerarşinin zirvesinde yer alan kendini gerçekleştirme, bireylerin herhangi başka bir kişiye ihtiyaç duymadan potansiyellerini, gizli güçlerini, yaratıcılıklarını ortaya çıkarabilmeleri, hayat gayesi olarak belirledikleri hedefleri gerçekleştirebilmeleri, ideal insan profiline ulaşabilmeleri ve buna benzer üst düzey insani özellikleri gerçekleştirebilmeleri amacıyla devamlı olarak kendilerini geliştirmeye karşı duydukları ihtiyaç olarak ifade edilmektedir. Maslow'a göre bu basamağa herkes tarafından ulaşılammamaktadır, bunun nedeninin her insanın kendini olduğu gibi kabul etme, bencil olmama, hayata karşı objektif bir bakış açısı geliştirme, yaratıcı olma, bağımsız olma, empati kurma gibi duyuşsal açıdan üst seviyedeki niteliklere erişiminin gerçekleşmemesi durumu olduğu belirtilmektedir (Yazıcı, 2020, s. 386-390; Aktaş, 2018, s. 45-52; Abukan, 2014, s. 15-17; Cüceloğlu, 2006, s. 235-238; Sur, 2021, s. 4-10; Karapınar, 2008, s. 6-12).

İnsanlar kendilerine özgü duygu-düşünce yapıları, bedensel-psikomotor özellikleri, yetenekleri, ilgi alanları, hayal kurma biçimleri, bakış açıları, ihtiyaçları ve özellikle de kendini gerçekleştirmeye yönelik beklentileri gibi birçok yönden içinde yaşadığı toplumdaki diğer kişilerden farklılık göstermektedir. Söz konusu farklılıklar toplum nezdinde olumlu sayılabilecek bir kategoride olup, bireylerin yaşantılarını kısıtlayacak seviyede olmadığı ya da davranışlarını kısıtlama seviyesi önceden belirlenen standart ölçütlere göre düşük düzeylerde bulunduğu sürece, kişiler toplumsal yapı içerisinde her birey için "genel" olarak sunulan hizmetlerden faydalanabilmekte ve Maslow'un hiyerarşik yapısındaki sıralamada bulunan "genel" gereksinimlerini karşılayabilmektedir. Ancak belirlenen düzeyin üstünde veya altında, çeşitli boyutlardaki farklılıkları bulunan bireyler için var olan "genel" hizmetler yetersiz kalabilmektedir. Bu tür bir sınıflama içerisine dâhil edilen ve onların ihtiyaçlarını karşılamaya

yönelik hazırlanacak pek çok alandaki “özel” hizmetlere gereksinim duymakta olan bu dezavantajlı grup, “özel gereksinimi bulunan bireyler” olarak adlandırılmaktadır (Eripek, 1998, s. 6-8; Greenspan 2019, s. 86-107).

2. Özel Gereksinimli Bireyler

Özel gereksinimli birey, eğitilemeyen kimse, yetersizliği olan ya da engelli ifadeleri, gelişimsel açıdan akranlarından farklı olan ve bu farklılıklar nedeniyle gereksinimlerini karşılamaya dönük çeşitli hizmetlerden istenilen ölçüde yararlanamayan kişileri nitelemek amacıyla kullanılmaktadır (Ünlü, 2020, s. 3-4, Oğuzkan, 1981, s. 125; Eripek, 1998, s. 6-8). Başlangıcından günümüze insanlık tarihi incelendiğinde birçok kaynak tarafından teyit edilmiştir ki, özel gereksinimli bireyler, kusur, engel ya da yetersizlik olarak görülen ve belirli standartların dışında kalan özelliklerinden dolayı mimlenmiş ve söz konusu gruplamalara dâhil edilen kişilerin köle olarak kullanılmaları, toplumdaki dışlanmaları, hatta yaşam haklarının dahi olmadığı düşünülerek öldürülmelerinin gerekli olduğu fikirleri uzun bir süre “normallerce” kabul görmüştür. Toplum adlı birliktelik sisteminin kuruluşundan 20. yüzyılın ortalarına kadar, özellikle de batı uygarlıklarının ortak kültürel yapısı içerisinde hâkimiyetini sürdüren bu düşünceler, zaman geçtikçe özel gereksinimli kişiler için sunulması gereken eğitim ve tedavi gibi hizmetlerin göz ardı edilmesine ve onların toplumsal hayata katılımlarının geciktirilmesine sebep olmuştur (Ünlü, 2020, s. 5). Birinci ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında ise yeni kurulan dünya düzeni ile beraber hem dünyada hem de ülkemizde, bedensel, zihinsel ve ruhsal açıdan yetersizlikleri olan bireyler için sağlanan tedavi imkânlarının artırılmasıyla sağlık alanında, özel gereksinimlilerin de diğer vatandaşlarla eşit haklara sahip olabilmeleri için çıkarılan çeşitli yasalar ile hukuki ve siyasi alanlarda, engelli kişilerin ihtiyaçları temelinde hazırlanan farklı öğretim etkinlikleriyle eğitim alanında ve engelli bireylerin dâhil olduğu birçok farklı alanda olumlu yönde pek çok değişim yaşanmıştır. Bu değişimlerin yansımaları günümüze kadar ulaşmış ve dünya genelinde özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla belirtilen alanlarda çeşitli yatırımlar yapılarak eğitim ve tedavi hizmetlerinin gelişimi devam etmiş ve hâlihazırda da devam etmektedir. Bu durum “genel” hizmetlerden yararlanan bireyler gibi Maslow hiyerarşisinin alt basamaklarındaki gereksinimlerin karşılanmasına ve dolayısıyla üst basamaklardaki ihtiyaçların önem kazanmasına zemin hazırlamıştır (Ünlü, 2020, s. 5; Eripek, 1998, s. 10-12).

Özel gereksinimi olan kişiler, birçok farklı tanım, isim ve yakıştırma ile birlikte kastedildiği şekilde gerçekten de ‘özel’ insanlardır. Çeşitli tanımlarda belirtilen ‘özel’ insan nitelemesiyle, Türk Dil Kurumu Güncel Sözlüğü’nde (TDK) de yer aldığı üzere: “benzerlerinden ayrılmasını sağlayan bir özelliği olan” ifadesi kastedilmektedir (TDK sözlüğü, 2022). Özel eğitim gereksinimi olan bireyler söz konusu ‘benzersiz’ özelliklerinden ötürü sıradan insanlardan ayrılarak birçok farklı özel gereksinim alanına dâhil olmaktadır. Bu alanlar, çoklu yetersizlik, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB), dil ve konuşma bozuklukları, duygusal davranış bozuklukları, fiziksel yetersizlikler ve süregen hastalıklar, görme yetersizliği, işitme yetersizliği, otizm spektrum bozukluğu (OSB), öğrenme güçlüğü, üstün zekâlılık/yeteneklilik ve zihinsel yetersizlik olarak isimlendirilmektedir (MEB, 2016; Şişman, 2020, s. 345).

Çoklu yetersizliği olan kişiler birden çok alandaki engelleri sebebiyle özel-destek eğitim hizmetlerine gereksinim duyan kimse, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan kişiler ise yaşının gerektirdiği gelişim düzeyi açısından uygunsuz seviyedeki dikkat eksikliği, üst düzey hareketlilik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtilerini en az iki farklı mekânda ve altı ay boyunca

gösteren, söz konusu özellikleri yedi yaşından önce ortaya çıkmış olan ve bu nedenle özel-destek eğitim hizmetlerine gereksinim duyan kimse şeklinde ifade edilmektedir (ÖEHY, 2006; ÖEHY, 2012). Dil ve konuşma bozukluğu olan kişiler, kendi eğitim performanslarını negatif yönde etkileyen boğumlanma bozuklukları, ses bozuklukları, dil bozuklukları ve konuşma akışındaki bozukluklar gibi iletişim sorunları yaşayan; duygu davranış bozukluğu olanlar ise kendi akranlarıyla kıyaslandığında sosyal ve kültürel açıdan uygun olmadığı gözlemlenen “garip” duygu/davranışları nedeniyle özel-destek eğitim uygulamalarına ihtiyaç duyan kişilerdir (MEB, 2016). Fiziksel yetersizliği, ortopedik yetersizliği ya da bedensel engeli olan birey, kas, iskelet ya da sinir sistemlerindeki birtakım bozukluklar sebebiyle özel-destek eğitim hizmetlerine gereksinimi olan kimse; süregelen hastalıkları bulunan bireyler ise kendilerini çeşitli yönlerden kısıtlayan sağlık problemleri nedeniyle özel bakım gereksinimi bulunan ve bu durumlarından ötürü özel-destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan kimse olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2016; Uysal, 2020, s. 267-300; ÖEHY, 2018). Görme yetersizliği/engeli bulunan birey, görme yetisini kısmen veya tamamen kaybetmiş olan bundan dolayı özel eğitim-destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişi, işitme yetersizliği/engeli bulunan birey ise işitme yetisini kısmi olarak veya tamamıyla kaybından ötürü özel-destek eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan kimse şeklinde ifade edilmektedir (MEB, 2020; ÖEHY, 2018). Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), sosyal iletişime yönelik yetersizlikler ve belirli davranış kalıplarının devamlı olarak tekrarıyla birlikte bireyin yaşamının ilk yıllarından itibaren ortaya çıkan ve yaşam boyu devam eden, karakterize nörogelişimsel bir gelişim bozukluğu olarak tanımlanmaktadır (Odabaşı, 2019). Öğrenme güçlüğü olan bireyler, öğrenmeye yönelik imkânları yaşlıları ile aynı düzeyde olsa da algılama, konuşma, okuma, yazma ve bilim vb. alanlarda beklenmedik seviyede başarısızlık gösteren, kendilerinden beklenen yetkinlikler olması gereken düzeyin altında kalan kimselerdir (Lyon, Fletcher, Shaywitz, Shaywitz, Torgesen, Wood & Olson, 2001, s. 261-263; Özmen, 2020, s. 354). Üstün zekâli/yetenekli bireyler yaşlılarına göre oldukça hızlı öğrenebilen, yaratıcılık ve liderlik özellikleri açısından ciddi ölçüde farklılık gösteren, gelişmiş akademik yeteneğe ve soyut düşünebilme yetisine sahip kimselerdir (MEB, 2020). Son olarak zihinsel yetersizliği bulunan bireyler, bilişsel işlevlerin gerçekleştirilmesi açısından olması gereken seviyenin iki standart sapma alt düzeyinde olan, kavram öğreniminde, sosyal uyum yeteneklerinde yetersizlikleri bulunan, belirtilen özellikleri 18 yaşından önce fark edilebilen ve özel-destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan kimseler olarak ifade edilmektedir (MEB, 2020).

3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, dünya genelinde başarılarıyla ünlenmiş özel gereksinimli bireylerin öğrenme temelindeki motivasyon kaynakları ve süreçte yaşamış oldukları sorunlar Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında tespit edilerek yapılan çıkarımlar doğrultusunda dezavantajlı konumdaki bireyler için kendini gerçekleştirme motivasyonu oluşturma açısından kaynak teşkil edecek bir çalışma hazırlanması amaçlanmaktadır. Söz konusu amaç bireylerin öğrenmeye, ilerlemeye, yaşamaya dair motivasyonlarını, eksiklik durumlarına rağmen yüksek seviyelerde tutabilecekleri ve nihayetinde her bireyin kendini gerçekleştirme çizgisine ulaşabileceği fikrinden ortaya çıkmıştır.

4. Araştırmanın Önemi

Dünya genelinde başarılarıyla dikkat çeken, farklı özel gereksinim alanlarına dâhil pek çok bilim insanı, mucit, sanatkâr ve yazar bulunmaktadır. Söz konusu bireyler hayatları boyunca sahip oldukları dezavantajlara rağmen hedefleri doğrultusunda çalışmaktan ve yeni şeyler

öğrenmekten vazgeçmeyerek dünya çapında başarılar elde etmişlerdir. İnsanlığa fayda sağlamak, toplum içerisinde görünür hale gelebilmek, şahsi hedeflerini ve en önemlisi “kendilerini” gerçekleştirebilmek amacıyla sözde eksikliklerinin onları engellemesine izin vermeyerek aksine bu durumu itici bir güç ya da diğer bir ifadeyle motivasyon aracı sayarak daha çok çalışmışlardır. Bu doğrultuda çalışmanın örneklem grubunda yer alan başarılarıyla ünlenmiş özel gereksinimli bireylerin kendilerini gerçekleştirmeye yönelik motivasyonlarını nasıl sağladıkları probleminin irdelenmesi amacıyla Maslow hiyerarşisi bağlamında ilgili kişilere ait biyografik dokümanlar incelenerek dezavantajlı olarak nitelendirilen gruplara dâhil olan bireylere yönelik kendilerini gerçekleştirme motivasyonu oluşturulmaya teşvik edilmesi hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda dezavantajlı konumdaki bireylerin araştırma örnekleminde yer alan bireylerdeki başarı adımlarını örnek alıp takip ederek ilerleyebilmesine vesile olunması araştırmanın önem boyutunu oluşturmaktadır.

5. Problem Cümlesi

Araştırmanın birincil problem cümlesi: “Çalışmanın örneklem grubunda yer alan başarılarıyla ünlenmiş özel gereksinimli bireylerin kendilerini gerçekleştirmeye yönelik motivasyon kaynakları nelerdir?” şeklindedir. Söz konusu problem doğrultusunda incelenen alt problemler şu şekildedir:

1. İncelenen dokümanın konusunu oluşturan özel eğitim alanları nelerdir?
2. İncelenen dokümandaki karakterlerin kişisel özellikleri nelerdir?
3. İncelenen dokümandaki karakterlerin beceri ve yetenekleri nelerdir?
4. İncelenen dokümanda motivasyon düşüklüğüne sebep olan sorunlar nelerdir?
5. İncelenen dokümanda yer alan dezavantajlı gruptaki bireylerin Maslow hiyerarşisine göre ihtiyaçlarının tatmin durum nedir?
6. Tespit edilen motivasyon kaynakları doğrultusunda kişilerin kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarının nedenleri nedir?

6. Yöntem

6.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın amacına en uygun yöntem olarak nitel araştırma metodu seçilmiştir. Nitel araştırma metodu, gözlem, görüşme, içerik, betimsel ve doküman analizi gibi farklı veri toplama tekniklerini içeren, araştırma yapılan durumların olabilecek en doğal ortamda gerçekçi bir şekilde incelenerek veri elde edilmesi amacıyla nitel bir sürecin takip edildiği araştırma yöntemi olarak ifade edilmektedir. Çalışmada kullanılan araştırma deseni nitel araştırma metodu kapsamında bulunan durum çalışması (case study), veri toplama tekniği ise doküman incelemesi tekniğidir. Durum çalışması, belirlenen araştırma konusu kapsamında yer alan bireyler, olaylar, süreçler gibi unsurların derinlemesine incelenerek söz konusu durumdan nasıl etkilendiklerini ya da durumu nasıl etkilediklerini ortaya koymak amacıyla kullanılan bir araştırma deseni; doküman incelemesi ise çalışma kapsamında bulunan olay, olgu ya da durumlar hakkında bilgi içerdiği öngörülen yazılı, basılı ve görsel dokümanların istenilen bilgilerin elde edilebilmesine yönelik analizini sağlayan bir araştırma tekniği olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019, s. 252-257; Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 41, 73; Aytaçlı, 2012, s. 1-9).

6.2. Araştırmanın Veri Kaynaklar

Araştırmanın veri kaynaklarını genel çerçeveden bakıldığında kendilerinde bulunan çeşitli eksikliklerden ötürü dezavantajlı konumda bulunan fakat bu durumu bir engel olarak görmeyerek dünya genelinde pek çok alanda başarılarıyla dikkat çeken başarılarıyla ünlenmiş özel gereksinimli bilim insanları, mucitler, sanatkârlar ve yazarlara ait biyografi niteliği taşıyan yazılı, basılı ve görsel doküman oluşturmaktadır. Daha kısıtlı bir çerçeve de ise araştırmanın veri kaynaklarını Cemil Meriç, Christy Brown, Helen Keller, John Forbes Nash Jr., Mirco Mencacci, Ray Charles, Stephan Hawking ve Temple Grandin isimli 8 adet çeşitli açılardan dezavantajlı ve dünya çapında ünlü figür hakkında hazırlanmış olan yazılı ve basılı doküman oluşturmaktadır. Söz konusu kişilerin seçilme sebepleri hayatları ve kazanmış oldukları başarılarına dair dokümanlarının aynı nitelikteki birçok kişiye kıyasla kolay ulaşılabilir materyaller olmasındandır.

Tablo 1: Örnekleme Dâhil Edilen Dokümanlar

Doküman Adı	İncelenen Kişi	Özel Gereksinim Alanı
A Beautiful Mind	John Forbes Nash Jr.	Süreğen Hastalık (Şizofreni)
My Left Foot	Christy Brown	Fiziksel Yetersizlik (Cerebral Palsy)
Ray	Ray Charles	Görme Yetersizliği
Rosso Come Il Cielo	Mirco Mennacci	Görme Yetersizliği
Temple Grandin	Temple Grandin	Otizm Spektrum Bozukluğu
The Miracle Worker	Helen Keller	Çoklu Yetersizlik (Görme ve İşitme)
The Theory of Everything	Stephen Hawking	Fiziksel Yetersizlik (ALS)
Türkiye'nin Ruhü Cemil Meriç Belgeseli	Cemil Meriç	Görme Yetersizliği

Bu çalışmanın örnekleminin belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemi kapsamındaki maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yönteminde, araştırma kapsamındaki pek çok duruma ait olgu ya da olayın belirlenmiş bir amaç doğrultusunda keşfedilerek gruplaştırma yapılması, maksimum çeşitlilik örnekleminde ise çalışmanın içeriğinde kullanılabilir tüm örnekler kıyasla istenilen nitelikteki verileri spesifik olarak sağlayacağı düşünülen maksimum çeşitlilik düzeyindeki daha küçük çaplı bir örneklem grubuna ulaşılması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 118-119; Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019, s. 252-257). Bu araştırmanın maksimum çeşitlilik örnekleminde dayalı olması, söz konusu bireyleri konu alan dokümanların içeriğinin dezavantajlar, istekler, ihtiyaçlar, motivasyonlar gibi pek çok açıdan farklılıkların bulunmasına imkân sağlamıştır.

6.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma modelinde belirtilen nitel araştırma sürecinin adımları izleyerek analiz edilmek üzere toplanmak istenen veriler, araştırmacı tarafından, uzman görüşü alınarak hazırlanan “Maslow Hiyerarşisi Bağlamında Dezavantajlı Bireyler için Kendini Gerçekleştirme Motivasyonu Oluşturmak Amacıyla Bir Grup Özel Gereksinimli Başarılarıyla Ünlenmiş Bireyin Biyografik İncelemesine İlişkin Doküman İnceleme Formu” ile elde edilmiştir. Veri toplama aracının hazırlanması sürecinin ilk aşamasında alan yazında Maslow hiyerarşisi, özel gereksinimli bireyler, motivasyon kavramı, kendini gerçekleştirme motivasyonu ve dezavantajlı/özel gereksinimli ünlü bireyler konularıyla alakalı yapılmış tezler, makaleler, kitaplar, görsel dokümanlar ve videolar incelenmiştir. İkinci aşamada örneklem grubuna dâhil edilebilecek ilgili

dokümanlar belirlenip incelenerek verilerin elde edilmesi için geliştirilecek olan doküman inceleme formunun oluşturulmasına ilişkin notlar alınmıştır. Birinci ve ikinci aşamada elde edilen bilgiler çerçevesinde bir uzmanla birlikte “Maslow Hiyerarşisi Bağlamında Dezavantajlı Bireyler için Kendini Gerçekleştirme Motivasyonu Oluşturmak Amacıyla Bir Grup Özel Gereksinimli Başarılarıyla Ünlü Bireyin Biyografik İncelemesine İlişkin Doküman İnceleme Formu” oluşturulmuştur.

Doküman inceleme formunun içeriğinde Doküman Türü, İncelenen Dokümanda Yer Alan Özel Gereksinimli Bireyin Özellikleri, İncelenen Dokümanda Yer Alan Özel Gereksinimli Bireylerin Maslow Hiyerarşisine göre İhtiyaçlarının Tatmin Durumu, İncelenen Dokümanda Yer Alan Özel Gereksinimli Kişilerin Kendini Gerçekleştirme İhtiyaçlarının Motivasyonları başlıkları bulunmaktadır. Doküman inceleme formunun ikinci bölümü oluşturulurken Cartell’in 16 Kişilik Modeli’nden (Dal ve Eroğlu, 2009), üçüncü ve dördüncü bölümleri oluşturulurken de Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisi kuramından yararlanılmıştır (Yazıcı, 2020, s. 386-390; Aktaş, 2018, s. 45-52; Abukan, 2014, s. 15-17; Cüceloğlu, 2006, s. 235-238; Sur, 2018, s. 4-10; Karapınar, 2008, s. 6-12).

6.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin elde edilmesi için başarılarıyla ünlenmiş özel gereksinimli/dezavantajlı bireylerin biyografileri konulu dokümanlar tespit edilmiştir. Tespit edilen dokümanlar eğitim bilimleri alanındaki bir uzmanla birlikte incelenerek hazırlanan forma ilgili notlar alınmıştır. Araştırmanın veri analizi aşamasında betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yaklaşımına göre çalışmada elde edilen bulgular, önceden belirlenmiş temalara göre düzenlenmekte, betimlenmekte, özetlenmekte ve nihayetinde araştırmacı tarafından yorumlanarak okuyucuya sunulmaktadır. Söz konusu yöntemde elde edilen verilerin çarpıcı bir şekilde yansıtılabilmesi amacıyla sıklıkla doğrudan alıntılara yer verilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 239-241; Büyüköztürk vd., 2019, s. 252-257).

Araştırmaya ait geçerlik, inandırıcılık ve aktarılabilirliğini sağlamak amacıyla uzman incelemesi ve amaçlı örnekleme yöntemleri; güvenilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirliği sağlamak amacıyla ise tutarlılık incelemesi ve teyit incelemesi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Uzman incelemesi, çalışmaya dair yeterli bilgiye sahip ve nitel araştırma alanında uzman olan bireylerden, üzerinde çalışılan araştırmanın incelenmesinin istenmesi, olarak ifade edilmektedir. Amaçlı örnekleme yönteminde kişilerin yaşamları süresince karşısına çıkan çeşitli olayları/olguları ve bunların değişkenlik gösteren özelliklerini ortaya koymak hedeflenmektedir. Tutarlılık incelemesinde söz konusu çalışmaya haricen farklı bir gözle bakılması ve çalışmayı yapan kişinin gerçekleştirdiği etkinliklerin tutarlılık düzeyinin ortaya konulması amaçlanırken teyit incelemesi yönteminde ise, araştırmacının veri toplama ve analizi aşamalarında elde etmiş olduğu sonuçların ham verilerle karşılaştırarak teyit edilebilirlik düzeyine bakılması hedeflenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 239-241; Büyüköztürk vd., 2019, s. 252-257).

Ölçme aracına ait geçerliliği sağlamak üzere amaçlı örnekleme yönteminden faydalanılarak araştırılmak istenilen konuya yönelik olduğu tespit edilen biyografik örnekler incelenmiş ayrıca eğitim bilimleri alanından iki farklı uzmanın görüşüne başvurularak söz konusu uzmanlardan hazırlanan doküman inceleme formunun değerlendirilmesi istenmiştir. Uzmanlar, doküman analiz formunda bulunan maddeleri uygun/uygun değildir şeklinde değerlendirmiş ve ölçme aracının istenilen verileri elde etmek için yeterli bir form olduğuna kanaat getirmiştir.

Ölçme aracına ait güvenilirliği sağlamak üzere yapılan teyit incelemesi neticesinde ise çalışmayı harici bir gözle inceleyen eğitim bilimleri alanında çalışmakta olan iki uzman, hazırlanan formun güvenilirlik açısından yeterli olduğuna kanaat getirmişlerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 276-283; Büyüköztürk vd., 2019, s. 252-257; Büyüköztürk, 2019, s. 179-194).

7. Bulgular

Bu bölümde “Maslow Hiyerarşisi Bağlamında Dezavantajlı Bireyler için Kendini Gerçekleştirme Motivasyonu Oluşturmak Amacıyla Bir Grup Özel Gereksinimli Başarılarıyla Ünlü Bireyin Biyografik İncelemesine İlişkin Doküman İnceleme Formu” vasıtasıyla toplanan verilerin analizi doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

7.1. İncelenen Dokümanda Yer Alan Özel Gereksinimli Bireylerin Özellikleri

Tablo 2: İncelenen Dokümanın Konusunu Oluşturan Özel Eğitim Alanları

Kod	Frekans
Görme Yetersizliği	4
Fiziksel Yetersizlikler ve Süreğen Hastalıklar	3
Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB)	1
Çoklu Yetersizlik	1
İşitme Yetersizliği	1

Tablo 2 incelendiğinde ele alınan dokümanların toplam beş özel eğitim alanına yönelik olduğu belirlenmiştir. Bunlar, görme yetersizliği (f=4), fiziksel yetersizlikler ve süreğen hastalıklar (f=3), otizm spektrum bozukluğu (f=1), çoklu yetersizlik (f=1) ve işitme yetersizliği (f=1) başlıkları altında toplanmıştır.

Tablo 3: İncelenen Dokümandaki Karakterlerin Kişisel Özellikleri

Özellikler	Kod	Frekans
Baskınlık	Baskın-Etkin	7
	İşbirlikçi-Edilgen	1
Canlılık	Coşkulu-Hareketli	4
	Ciddi-Ölçülü	4
Deneyimlere Açıklık	Yeniliklere Açık	8
	Geleneksel	-
Dışadönüklük	İçedönük-Mesafeli	4
	Dışadönük-Sıcakkanlı	4
Duyarlılık	Hassas-Subjektif	5
	Sert-Objektif	2
Duygusal Denge Durumu	Duygusal Açından Değişken Ruh Hali	8
	Duygusal Açından Dengeli Ruh Hali	-
Endişe Düzeyi	Gergin-Sabırsız	5
	Rahat-Sabırlı	3
Gerçekçilik	Gerçekçi-Çözüm Yönelimli	4
	Hayalci-Düşünce Yönelimli	4
Kendini Sorgulama	Kendinden Emin	5
	Kendine Güvenmeyen	3
Kendine Yeterlilik	Grup Yönelimli-Bağımlı	6
	Bireysel-Bağımsız	2
Kurallara Bağlılık	Kurallara Sorgulayan	8
	Kurallara Bağlı	-
Öz Disiplin	Esnek-Çelişkili	5
	Organize-Öz disiplinli	3
Problem Çözme Yöntemi	Soyut Düşünen-Yüksek Zihinsel Kapasiteli	8
	Somut Düşünen-Düşük Zihinsel Kapasiteli	-

Sorumluluk Düzeyi	Sorumluluk Bilinci Yüksek	5
	Sorumluluk Bilinci Düşük	3
Sosyal Girişkenlik	Girişken-Cesur	6
	Çekingen-Tehlikeye Duyarlı	2

Tablo 3 incelendiğinde karakterlere ait özelliklerin Baskınlık, Canlılık Deneyimlere Açıklık, Dışadönüklük, Duyarlılık, Duygusal Denge Durumu Endişe Düzeyi, Gerçekçilik, Kendini Sorgulama, Kendine Yeterlilik, Kurallara Bağlılık, Öz Disiplin, Problem Çözme Yöntemi, Sorumluluk Düzeyi ve Sosyal Girişkenlik olmak üzere on beş başlık altında toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar doğrultusunda oluşturulan kodlar incelendiğinde filmlerde yer alan özel gereksinimi olan karakterlerin çoğunlukla Duygusal Açından Değişken Ruh Hali (f=8), Kuralları Sorgulayan (f=8), Soyut Düşünen-Yüksek Zihinsel Kapasiteli (f=8), Yeniliklere Açık (f=8), Baskın-Etkin (f=7), Girişken-Cesur (f=6), Grup Yönelimli-Bağımlı (f=6), Esnek-Çelişkili (f=5), Gergin-Sabırsız (f=5), Hassas-Sübjektif (f=5), Kendinden Emin (f=5) ve Sorumluluk Bilinci Yüksek (f=5) özellikte olduğu görülmektedir. Karakterler incelenirken karakterlerin en belirgin yönlerinin Yeniliklere Açık Olma, Duygusal Açından Değişken Ruh Hali, Kuralları Sorgulama ve Soyut Düşünen-Yüksek Zihinsel Kapasiteli olma özellikleri olduğu görülmektedir.

Tablo 4: İncelenen Dokümandaki Karakterlerin Beceri ve Yetenekleri

Beceriler ve Yetenekler	Kod	Frekans
Arkadaş Edinme	Gelişmiştir	5
	Gelişmemiştir	3
Bilgi Edinim ve Öğrenme	Gelişmiştir	8
	Gelişmemiştir	-
Dikkat ve Odaklanma	Gelişmiştir	5
	Gelişmemiştir	3
Dili Etkili Kullanma	Gelişmiştir	4
	Gelişmemiştir	4
El-Göz Koordinasyon	Gelişmemiştir	5
	Gelişmiştir	3
Etkinlik Başlatma ve Sürdürme	Gelişmiştir	6
	Gelişmemiştir	2
Genelleme ve Transfer	Gelişmiştir	8
	Gelişmemiştir	-
Göz Konağı Kurabilme	Gelişmemiştir	5
	Gelişmiştir	3
İfade	Gelişmiştir	6
	Gelişmemiştir	2
İkna	Gelişmiştir	6
	Gelişmemiştir	2
İletişim	Gelişmiştir	5
	Gelişmemiştir	3
Jest, Mimik Kullanma	Gelişmiştir	5
	Gelişmemiştir	3

Tablo 4 incelendiğinde karakterlere ait beceri ve yeteneklerin Arkadaş Edinme, Bilgi Edinim ve Öğrenme, Dikkat ve Odaklanma, Dili Etkili Kullanma, El-Göz Koordinasyon, Etkinlik Başlatma ve Sürdürme, Genelleme ve Transfer, Göz Konağı Kurabilme, İfade, İkna, İletişim, Jest, Mimik Kullanma, Problem Çözme, Okuma, Yazma ve Anlama, Öz Değerlendirme, Tartışma ve Tepkide Bulunma olmak üzere on yedi başlık altında toplanmaktadır. Bireylerin en çok gelişmiş olduğu görülen becerinin Bilgi Edinim ve Öğrenme (f=8) ve Genelleme ve Transfer (f=8) olduğu görülmektedir. Bireylerin en az gelişmiş olduğu görülen becerinin ise El-Göz Koordinasyonu (f=3) ve Göz Konağı Kurabilme (f=3) olduğu görülmektedir.

Tablo 5: İncelenen Dokümanda Motivasyon Düşüklüğüne Sebep Olan Sorunlar

Sorunlar	Kod	Frekans
Karakterin Yaşadığı Sorunlar	Stres	8
	İletişim Problemi	7
	Anlaşılmama Hissi	6
	Yetersizlik Hissi	6
	Farklılıklarından Rahatsız Olma	6
	Dışlanma	4
	Zorbalık	4
	Öfke ve Şiddet Eğilimi	3
	Karakterin Durumundan Etkilenen Diğer Kişilerin Yaşadığı Sorunlar	İletişim Problemi
Çaresizlik Hissi		8
Kabullenme Sorunu		5
Hayal Kırıklığı		3

Tablo 5 incelendiğinde karakterlerin karşılaştıkları sorunlar ve sürecin öğrenci başarısına katkısı Karakterin Yaşadığı Sorunlar ve Karakterin Durumundan Etkilenen Diğer Kişilerin Yaşadığı Sorunlar olmak üzere iki başlık altında toplandığı görülmektedir. Karakterin Yaşadığı Sorunlar kapsamında en çok sorun yaşanan başlığın Stres (f=8) en az sorun yaşanan başlığın ise Öfke ve Şiddet Eğilimi (f=3) olduğu görülmektedir. Karakterin Durumundan Etkilenen Diğer Kişilerin Yaşadığı Sorunlar kapsamında en çok sorun yaşanan başlığın İletişim Problemi (f=8) en az sorun yaşanan başlığın ise Hayal kırıklığı (f=3) olduğu görülmektedir.

7.2. İncelenen Dokümanda Yer Alan Özel Gereksinimli Bireylerin Maslow Hiyerarşisine Göre İhtiyaçlarının Tatmin Durumu

Tablo 6: İncelenen Dokümanda Yer Alan Dezavantajlı Gruptaki Bireylerin Maslow Hiyerarşisine göre İhtiyaçlarının Tatmin Durumu

Hiyerarşi	İhtiyaçlar	Tatmin Düzeyi	Frekans
Fizyolojik İhtiyaçlar	Barınma	Yüksek	5
		Orta	2
		Düşük	1
	Beslenme	Orta	6
		Yüksek	2
		Düşük	-
	Giyim	Orta	5
		Yüksek	3
		Düşük	-
Sağlık	Düşük	7	
	Orta	1	
	Yüksek	7	
Güvenlik İhtiyacı	Bağımsızlık	Düşük	4
		Orta	4
		Yüksek	-
	Korunma ve Güvende Hissetme	Orta	6
		Düşük	2
		Yüksek	-
	Maddi Kazanç-Mülkiyet	Yüksek	4
		Orta	3
		Düşük	1
Özgürlük	Düşük	5	
	Orta	3	
	Yüksek	5	

	Yasal Haklar	Düşük	3	
		Orta	3	
		Yüksek	2	
Sevme ve Sevilme Ait Olma İhtiyacı	Aile Tarafından Karşılana n Sevgi	Yüksek	6	
		Orta	2	
		Düşük	-	
	Arkadaş Tarafından Karşılana n Sevgi	Yüksek	-	
		Orta	6	
		Düşük	2	
	Eş/Partner Tarafından Karşılana n Sevgi	Yüksek	4	
		Orta	1	
		Düşük	3	
Saygı İhtiyacı	İtibar-Statü	Yüksek	6	
		Orta	2	
		Düşük	-	
	Özsaygı	Yüksek	6	
		Düşük	2	
		Orta	-	
	Kabul Görme	Orta	6	
		Yüksek	2	
		Düşük	-	
	Takdir Edilme	Orta	6	
		Yüksek	2	
		Düşük	-	
	Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı	Ahlaklı Olma	Yüksek	5
			Orta	3
			Düşük	-
		Bilgili Olma	Yüksek	5
			Orta	3
			Düşük	-
Problem Çözme Yetisi Kazanma		Yüksek	5	
		Orta	3	
		Düşük	-	
Önyargısız Olma		Yüksek	8	
		Orta	-	
		Düşük	-	
Yaratıcı Olma		Yüksek	8	
		Orta	-	
		Düşük	-	

Beş başlık altında toplandığı görülmektedir. Fizyolojik İhtiyaçlar kapsamında yer alan Barınma/Yüksek (f=5), Beslenme/Orta (f=6), Giyim/Orta (f=5) ve Sağlık/Düşük (f=7) tatmin düzeylerine sahiptir. Güvenlik İhtiyacı kapsamındaki Bağımsızlık/Orta-Düşük (f=4), Korunma ve Güvende Hissetme/Orta (f=6), Maddi Kazanç-Mülkiyet/Yüksek (f=4), Özgürlük/Düşük (f=5) ve Yasal Haklar/Orta-Düşük (f=3) tatmin düzeylerine sahiptir. Sevme ve Sevilme Ait Olma İhtiyacı kapsamındaki Aile Tarafından Karşılana n Sevgi/Yüksek (f=6), Arkadaş Tarafından Karşılana n Sevgi/Orta (f=6), Eş/Partner Tarafından Karşılana n Sevgi/Yüksek (f=4) tatmin düzeylerine sahiptir. Saygı İhtiyacı kapsamındaki İtibar-Statü/Yüksek (f=6), Özsaygı/Yüksek (f=6), Kabul Görme/Orta (f=6) ve Takdir Edilme/Orta (f=6) tatmin düzeylerine sahiptir. Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı kapsamındaki Ahlaklı Olma/Yüksek (f=5), Bilgili Olma/Yüksek (f=5),

Problem Çözme Yetisi Kazanma/Yüksek ($f=6$), Önyargısız Olma/Yüksek ($f=8$), Yaratıcı Olma/Yüksek ($f=8$) tatmin düzeylerine sahiptir.

7.3. Tespit Edilen Motivasyon Kaynakları Doğrultusunda Kişilerin Kendini Gerçekleştirme İhtiyaçlarının Nedenleri

Tablo 7: Tespit Edilen Motivasyon Kaynakları Doğrultusunda Kişilerin Kendini Gerçekleştirme İhtiyaçlarının Nedenleri

Kişilerin Kendini Gerçekleştirme Motivasyonunun Nedenleri	Bulunma Durumu	Frekans
Aktif Sosyal Hayat İsteği	Bulunmamaktadır	7
	Bulunmaktadır	1
Bağımsız Olma İsteği	Bulunmaktadır	8
	Bulunmamaktadır	-
Başarılı Olma İsteği	Bulunmaktadır	7
	Bulunmamaktadır	1
Cesur/Korkusuz Olma İsteği	Bulunmaktadır	5
	Bulunmamaktadır	3
Duygu Durumunu Kontrol Altına Alma İsteği	Bulunmamaktadır	5
	Bulunmaktadır	3
Empati Kurabilme İsteği	Bulunmaktadır	6
	Bulunmamaktadır	2
Gerçek Potansiyelini Ortaya Çıkarma İsteği	Bulunmaktadır	8
	Bulunmamaktadır	-
İçinden Geldiği Gibi Davranma İsteği	Bulunmaktadır	8
	Bulunmamaktadır	-
İnsanlığa Fayda Sağlama İsteği	Bulunmaktadır	5
	Bulunmamaktadır	3
İyi İnsan Olma İsteği	Bulunmaktadır	8
	Bulunmamaktadır	-
Kendisiyle ve İnsanlarla Barışık Olma İsteği	Bulunmaktadır	8
	Bulunmamaktadır	-
Konforlu Bir Yaşam İsteği	Bulunmaktadır	8
	Bulunmamaktadır	-
Mizahi Tatmin İsteği	Bulunmamaktadır	8
	Bulunmaktadır	-
Mutlu Olma İsteği	Bulunmaktadır	8
	Bulunmamaktadır	-
Objektif Düşünce Yapısına Sahip Olma İsteği	Bulunmamaktadır	5
	Bulunmaktadır	3
Sorumluluk Sahibi Olma İsteği	Bulunmamaktadır	6
	Bulunmaktadır	2
Yaşanan Problemleri Çözümüne Ulaştırma İsteği	Bulunmaktadır	8
	Bulunmamaktadır	-

Tablo 7 incelendiğinde tespit edilen motivasyon kaynakları doğrultusunda kişilerin kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarının nedenleri Aktif Sosyal Hayat İsteği, Bağımsız Olma İsteği, Başarılı Olma İsteği, Cesur/Korkusuz Olma İsteği, Duygu Durumunu Kontrol Altına Alma İsteği, Empati Kurabilme İsteği, Gerçek Potansiyelini Ortaya Çıkarma İsteği, İçinden Geldiği Gibi Davranma İsteği, İnsanlığa Fayda Sağlama İsteği, İyi İnsan Olma İsteği, Kendisiyle ve İnsanlarla Barışık Olma İsteği, Konforlu Bir Yaşam İsteği, Mizahi Tatmin İsteği, Mutlu Olma İsteği, Objektif Düşünce Yapısına Sahip Olma İsteği, Sorumluluk Sahibi Olma İsteği ve Yaşanan Problemleri Çözümüne Ulaştırma İsteği olmak üzere on yedi başlık altında toplanmaktadır. Bu başlıklardan Bağımsız Olma İsteği, Gerçek Potansiyelini Ortaya Çıkarma İsteği, İçinden Geldiği Gibi Davranma İsteği, İyi İnsan Olma İsteği, Kendisiyle ve İnsanlarla Barışık Olma İsteği, Konforlu Bir Yaşam İsteği, Mutlu Olma İsteği ve Yaşanan Problemleri Çözümüne Ulaştırma İsteği

(f=8) diğerlerine kıyasla daha çok kez ifade edilen kendini gerçekleştirme nedenleri olduğu görülmektedir.

8. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Çalışmada kullanılan doküman türünün film/belgesel olarak seçilme sebebi söz konusu dokümanların, çalışmanın örneklem grubunda bulunan bir grup özel gereksinimli tanınmış bireyin hayatlarını (her ne kadar içerikler salt gerçeklerden oluşmayıp kurgulanmış hikâyeler barındırır da) kısıtlı bir zaman içerisinde bir bütün olarak değerlendirilebilme potansiyeline sahip nitelikte ürünler olmasıdır. Bununla birlikte sinemanın ve dolayısıyla film üretiminin gelişimine oluşturduğu Kinetoskop cihazı ile katkı sağlayan fakat çalışmada kullanılmak üzere literatürde kendisine ait istenilen nitelikte biyografik film ve belgesel ürünü bulunamadığından örneklem grubuna dâhil edilemeyen bir başka başarılarıyla ünlenmiş özel gereksinimli birey olan Thomas Alva Edison (İşitme Yetersizliği) gibi çeşitli açılardan dezavantajları bulunan birçok birey için filmler ve belgesellerin, toplum içerisinde görünürlük ve kabulünü sağlamak adına oldukça büyük bir öneme sahip olan kitle iletişim araçları olması, doküman seçiminde söz konusu ürünlerin tercih edilme sebeplerinden bir diğeridir. Çalışmaya benzer şekilde özel gereksinim temalı filmler üzerine çalışma yapan Topal ve Tortop (2016) Little Man Tate ve Vitus filmlerini Şentürk (2018) ise üstün yetenek temalı pek çok farklı filmi inceleyerek üstün yetenekli çocukların davranış ve özelliklerini gözlemlene fırsatı bulmuşlardır. Belirtilen çalışmalar neticesinde örneklem olarak ele alınan ürünlerin, filmdeki baş karakterlerin bilişsel kapasiteleri, fiziksel ve ruhsal gelişimleri, süreçteki aile ve çevre faktörü vb. değişkenlerin incelenmesi adına oldukça yararlı materyaller oldukları sonuçlarına ulaşmışlardır.

Araştırmanın esas amacı olan örneklem grubunda yer alan başarılarıyla ünlenmiş özel gereksinimli bireylerin kendilerini gerçekleştirmeye yönelik motivasyonlarını nasıl sağladıkları durumu Maslow hiyerarşisi bağlamında ilgili kişilere ait biyografik dokümanlar vasıtasıyla incelenerek dezavantajlı olarak nitelendirilen gruplara dâhil olan bireylere yönelik kendilerini gerçekleştirme motivasyonu oluşturulmaya teşvik istemi doğrultusunda “Maslow Hiyerarşisi Bağlamında Dezavantajlı Bireyler için Kendini Gerçekleştirme Motivasyonu Oluşturmak Amacıyla Bir Grup Özel Gereksinimli Başarılarıyla ünlenmiş Bireyin Biyografik İncelemesine İlişkin Doküman İnceleme Formu” ile ulaşılmak istenilen veriler toplanmıştır.

Elde edilen bulgular neticesinde incelenen dokümanda yer alan “özel gereksinimli bireylerin özellikleri” başlığına yönelik olarak örneklem grubundaki kişilerin, görme yetersizliği, fiziksel yetersizlikler ve süregen hastalıklar, otizm spektrum bozukluğu, çoklu yetersizlik ve işitme yetersizliği olmak üzere beş farklı özel eğitim alanına dâhil oldukları görülmektedir. Bu kişilerin kendi yetersizliklerinden ve içinde buldukları çevreden aldıkları çeşitli tepkilerden ötürü genellikle duygusal açıdan değişken bir ruh halinde olan, buldukları konumda sabit kalmayı sevmediklerinden yeni deneyimlere açık, kendilerine dayatılan kuralları peşinen kabul etmeyerek fikren sorgulayıcı-şüpheli yapıda olan, kendi doğrularını savunma ve karşı tarafa anlatma konularında başarılı, kendinden emin, tartışmaya açık, öz değerlendirme kabiliyeti ve sorumluluk bilinci yüksek, çoğunlukla girişken özellikte, bilgi edinim ve öğrenme merakı olan, hayal kurmaya ve problem çözmeye yatkın bireyler oldukları görülmektedir. Söz konusu kişilerin özellik, beceri ve bu ikisine bağlı olarak değişen motivasyonlarının olumlu yönde bu denli gelişmiş olması, normal şartlar altında maddi-manevi refah düzeyi yüksek kişilerde bulunması beklenen nitelikler olduğundan, bireylerin yaşamları boyunca herhangi bir zorlukla karşılaşmış olma durumları ölçülmek istenmiştir. Yapılan incelemeler neticesinde dokümandaki karakterlerin

hem kendilerinin hem de durumundan etkilenenlerin yaşamış olduğu çeşitli sorunların olduğu ve bu sorunların kişilerin motivasyon düzeylerini olumsuz açıdan etkileme kapasitesinin bulunduğu görülmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda özel gereksinimli ana karakterlerin stres, iletişim problemi, anlaşılma hissi, yetersizlik hissi, farklılıklarından rahatsız olma, dışlanma, zorbalık ve öfke-şiddet eğilimi başlıklarına yönelik; durumdan etkilenen diğer karakterlerin ise iletişim problemi, çaresizlik hissi, kabullenme sorunu ve hayal kırıklığı başlıklarına yönelik sorunlarının olduğu görülmektedir. Bununla birlikte belirtilen sorunların, bireylerin birçok alana yönelik ihtiyaçlarının giderilememesinden meydana geldiği ve öncelikle bireylerin “özel” ya da “genel” gereksinimlerine yönelik tatmin durumlarının kontrol edilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Çalışmaya benzer şekilde Yıldız (2004) öğrenme güçlüğüne sahip çocuklar üzerine, Duman ve Koçak (2013) okul öncesi kaynaştırma grubunda bulunan çocuklar üzerine, Finn, Caldwell ve Raub (2006), Dimitrios, Georgia, Eleni ve Asterios (2008) ve S’lungile, Ntinda ve Hlanze (2015) özel gereksinimli çocukların ebeveynlerinin algıları üzerine, Landrum, Tankersley ve Kauffman (2003) duygusal ve davranışsal bozukluğu olan öğrenciler üzerine, Aydın ve Soyer (2012), Demirci ve Demirci (2014), Yıldırım ve Akçamete (2014) ve Tuş ile Tekinarslan (2013) tüm özel eğitim alanları üzerine yapmış oldukları çalışmalarda söz konusu bireylerin psikososyal özelliklerini, eğitim süreçlerini, öz duyarlık ve kaygı düzeylerini, sosyal becerilerin, yaşamları boyunca karşılamış oldukları sorunlarını inceleyerek araştırma sonunda söz konusu bireylerin akranlarına göre daha çok paralel oyun oynadıkları, dışlanma ya da zorbalığa uğrama, benlik algısında zayıflık gibi problemleri bulunduğu nesne kontrolü gerektiren hareketlerde, iletişim ve sosyal becerilerini yerine getirmede ve öz bakım becerilerinde çeşitli zorluklar yaşadıkları gibi çıkarımlarda bulunmuşlardır.

Bu doğrultuda doküman analiz formunun ikinci bölümü olan, incelenen dokümanda yer alan özel gereksinimli bireylerin Maslow hiyerarşisine göre ihtiyaçlarının tatmin durumu başlığına yönelik olarak fizyolojik, güvenlik, sevmeye ve sevilme ait olma, saygı ve kendini gerçekleştirme başlıklı beş adet gereksinim alanı düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç boyutta incelenmiştir. İnceleme sonucunda fizyolojik bir ihtiyaç olan sağlık ve güvenliğe dair ihtiyaçlar olan bağımsızlık ve özgürlük başlıklarının düşük düzeyde olmak üzere geriye kalan ihtiyaçların çoğunlukla yüksek düzeylerde tatmine ulaştığı bilgisi elde edilmiştir. Maslow’un çalışmalarına göre hiyerarşik sistemdeki basamaklar gereksinimlerin tatmin düzeyi doğrultusunda bir üst seviyeye geçiş imkânı sunmaktadır. Elde edilen bulgular düşük düzeyde de olsa sistemdeki tüm ihtiyaçların karşılandığını ve dezavantajlarına rağmen bireylerin kendini gerçekleştirme mertebesine kadar ulaştıklarını göstermiştir. Bu durum kişinin yetersizlikleri olsa da Maslow hiyerarşisinin zirvesine ulaşabileceğini gösterirken bu yoldaki motivasyon kaynaklarının neler olduğu konusunda merak uyandırmaktadır. Böylelikle hazırlanan formun sonraki bölümünde tespit edilen motivasyon kaynakları doğrultusunda kişilerin kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarının nedenlerine dair verilerin toplanmasının ve incelenmesinin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte bu çalışmaya benzer şekilde Aktaş (2018), Abukan (2014), Cüceloğlu (2006), Sur (2021), Yazıcı (2020), Karapınar (2008) ve Greenspan (2019) tarafından yapılan, ihtiyaçlar ve motivasyon konuları üzerine yapılan farklı çalışmalarda kişilerin gereksinimlerine yönelik motivasyon kaynaklarının içsel ve dışsal sebepler doğrultusunda Maslow hiyerarşisi basamaklarına benzer süreçlerden geçtikleri çıkarımlarında bulunmuşlardır.

Formun son bölümü olan tespit edilen motivasyon kaynakları doğrultusunda kişilerin kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarının nedenlerinin, bağımsız olma, gerçek potansiyelini ortaya çıkarma, içinden geldiği gibi davranma, iyi insan olma, kendisiyle ve insanlarla barışık olma,

konforlu bir yaşama sahip olma, mutlu olma ve yaşanan problemleri çözüme ulaştırma istekleri en yüksek düzeyde olmak üzere bunlara ek olarak aktif sosyal yaşam, başarılı olma, cesur/korkusuz olma, duygu durumunu kontrol altına alma, empati kurabilme, insanlığa fayda sağlama, mizahi tatmin, objektif düşünce yapısına sahip olma ve sorumluluk sahibi olma istekleri ile birlikte on beş farklı başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu doğrultuda çalışmada yer alan kişilerin özel gereksinimli olma durumları pek çok kişi açısından kendilerini gerçekleştirme yönünde aşmaları gereken bir engel olarak görülse de yapılan incelemeler neticesinde kişilerin, genel olarak ulaşılmak istenilen hedeflerin “normal” sınıflamasına dâhil olan birçok insan gibi önlerine çıkan fiziki setlerden ziyade zihinsel kısıtlamaların yıkılarak ulaşılabilecek zirveler olduğunun bilincindeki kimseler olduklarını göstermektedir. Elde edilen bu çıkarımla birlikte, çalışmadaki kişilere benzer şekilde dezavantajları bulunan kişiler için kendilerini gerçekleştirmelerine yönelik yetersizliklerin ve engellerin alt edilemeyecek görünmez duvarlar olmadığı, farklı açılardan sınırlılıkları olan kişiler için gidilen yollar sıradan insanlara kıyasla uzun ve engebeli olsa da bitiş çizgisinin herkes için aynı konumda bulunduğu bilincine vararak motivasyonlarını yüksek tutmalarının mümkün olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Söz konusu çalışmaya yönelik özel gereksinimli bireyler ve Maslow hiyerarşisi üzerine ayrı ayrı pek çok çalışma olduğu tespit edilmekle birlikte bu iki konunun birlikte ele alındığı ve kıyaslama yapılacak nitelikte bir araştırmaya ulaşılamadığı için hazırlanmış olan çalışmanın özgün ve sonraki araştırmalar için zemin hazırlayacak nitelikte bir ürün olduğu düşünülmektedir. Çalışmada örneklem grubuna benzer görsel, yazılı, basılı dokümanlar kullanılarak yapılacak ya da direkt olarak özel gereksinimli bireylerin kendilerinden toplanan veriler vasıtasıyla gerçekleştirilecek olan araştırmaların bireylerin istek ve ihtiyaçlarına daha geniş bir perspektiften bakılarak değerlendirmeler yapılması ve kendini gerçekleştirme motivasyonu oluşturmak için alternatif metotlar aranması, alanda çalışma yapmak isteyen ilgili kişilere önerilmektedir.

Kaynaklar

- Abukan, B. (2014). *Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramına göre kendini gerçekleştirme ve bilgelik ilişkisi: yaşlılar üzerinde bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Aktaş, E. (2018). *Abraham Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramına göre günümüzde kadına yönelik tüketim analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atik Ü. (2021). *Öğretmen adaylarının duygusal zekâ, başarı motivasyonu ve öz yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Aydın, A., Soyer, U. (2012). Özel eğitim öğrencilerinin öz duyarlık ve sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (35), 5-18.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Bayındır, N. (2021). Çevrimiçi öğretim sürecinde motivasyon faktörü. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 291-303.

- Bozdağ, S. (2022). *Özel yetenekli çocuklarda ebeveyn akademik başarı baskısı ve desteği ile akademik motivasyon arasındaki ilişkiler: öz düzenlemenin aracı rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bullock, J. D., ve Galst, J. M. (2009). The story of Louis Braille. *Archives Of Ophthalmology*, 127(11), 1532-1533.
- Büyükoztürk, Ş. (2019). *Veri analizi el kitabı (25. Baskı)*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Atıf İndeksi, 2017, 1-360.
- Cavkaytar, A. (2019). *Özel Eğitim ve Eğitim Teknolojisi: Kuramdan Uygulamaya*. (Odabaşı, F. editör) Özel Eğitimde Temel Kavramlar. Ankara. Pegem Akademi.
- Cüceloğlu, D. (2006). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dal, Ö. G. V., Eroğlu, A. H. (2009). Farklı kişilik özelliklerine sahip bireylerin risk algılarının tüketici davranışı açısından incelenmesi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 361-385.
- Davranış. (2021). Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük İçinde. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/davranis.02.03.2022>
- Demirci, N., ve Demirci, P. (2014). Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin oyun ve fiziki etkinlikler dersinde elde ettikleri kazanımların incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 25-34.
- Demirel, Ö. (2017). Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı. Ankara: Pegem Akademi.
- Dimitrios, K., Georgia, V., Eleni, Z., Asterios, P. (2008). Parental attitudes regarding inclusion of children with disabilities in Greek education settings. *Electronic Journal For Inclusive Education*, 2(3), 6.
- Duman, G., Koçak, N. (2013). Anaokulu kaynaştırma sınıfında yer alan özel gereksinimli bir çocuğun sosyal oyun ve sosyal iletişim özellikleri. *Cumhuriyet International Journal Of Education*, 2(3), 99-108.
- Duman, İ. (2019). *Etkinlik Temelli Öğrenmeye Dayalı Ters-Yüz Edilmiş Sınıf Modelinin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Öğrenme Motivasyonlarına Etkisi*.
- Eripek, S. (2002). "Özel Eğitim". Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Finn, J., Caldwell, K., Raub, T. (2006). Why parents choose charter schools for their children with disabilities. *Journal Of Educational Research & Policy Studies*, 6(2), 91-110.
- Gopalan, V., Bakar, JAA, Zulkifli, AN, Alwi, A., Mat, RC (2017). *Öğrenmede motivasyon teorilerinin gözden geçirilmesi. aip konferans bildirilerinde (Cilt 1891, No. 1, S. 020043)*. AIP Yayıncılık LLC.
- Greenspan, S. I. (2017). *Özel Gereksinimli Çocuk*. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Günay, R., ve Görür, H. İ. (2013). Osmanlı Devleti'nde sağır, dilsiz ve a'mâ mektebi. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 32(53), 55-76.

- Gür, T. (2022). *Uzaktan Eğitimin Ergenlerde Akademik Kendini Düzenleme, Motivasyonel Stratejiler Kullanma Becerileri ve Akademik Başarı İle İlişkisinin İncelenmesi*.
- Hareket. (2021). Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük İçinde. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/hareket> 02.03.2022
- Karapınar, A. (2008). *Endüstri çalışanlarını motive eden etmenlerin Maslow ve Herzberg'in kuramlarına göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Landrum, T. J., Tankersley, M., And Kauffman, J. M. (2003). What is special about special education for students with emotional or behavioral disorders? *The Journal Of Special Education*, 37(3), 148-156.
- Lyon, G. R., Fletcher, J. M., Shaywitz, S. E., Shaywitz, B. A., Torgesen, J. K., Wood, F. B., ... And Olson, R. (2001). *Rethinking learning disabilities*. Rethinking Special Education For A New Century, 259-287.
- Motivasyon. (2021). Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük İçinde. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/motivasyon> 02.03.2022
- Oğuzkan, A. F. (1981). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özbay, Y., Erkan, S. (2012). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi:
- Özel. (2021). Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük İçinde. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/özel> 02.03.2022
- Özmen Güzel, R. (2020). *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim*. Fiziksel Yetersizlikler ve Süreğen Hastalıklar. (Editör Diken, İ. H.). Pegem Akademi.
- S'lungile, K., Ntinda, K., & Hlanze, B. (2015). Lived experiences of parents' of children with disabilities in Swaziland., *Journal Of Education And Training Studies*, 3(4), 206-215.
- Schiefele, U. (1991). Interest, learning, and motivation. *Educational Psychologist*, 26(3-4), 299-323.
- Sur, E. (2021). *Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında lise öğrencilerinin çevresel güvenlik algılarının gelecek beklentileri üzerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Şişman, M. (2020). *Eğitime giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). *Dil ve konuşma bozuklukları*. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). *Otizm spektrum bozukluğu*. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). *Üstün zekâlılar ve özel yetenekliler*. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- Tohidi, H., & Jabbari, M. M. (2012). The effects of motivation in education. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 31, 820-824.

- Tuş, Ö., Ve Çifci Tekinarıslan, İ. (2013). Okul öncesi kaynaştırma eğitimine devam eden özel gereksinimli çocukların karşılaştıkları güçlüklerin annelerin görüşlerine göre belirlenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (35), 151-165.
- Uysal, H.H. (2020). *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim*. Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler. (Editör Diken, İ. H.). Pegem Akademi.
- Ünlü, E. (2020). *Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim*. Pegem Akademi.
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, E. S., Ve Akçamete, G. (2014). Çoklu yetersizliği olan çocuğa sahip annelerin erken çocukluk özel eğitimi hizmetleri sürecinde karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 3(1), 74-89.
- Yıldız, S. (2004). Öğrenme güçlüğü olan çocukların psikososyal özellikleri, sorunları ve eğitimi. *HAYEF Journal of Education*, 1(2), 169-180.
- Yönetmeliği, Ö. E. H. (2006). Resmi Gazete. Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr>
- Yönetmeliği, Ö. E. H. (2012). Resmi Gazete. Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr>
- Yönetmeliği, Ö. E. H. (2018). Resmi Gazete. Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr>
- Yusupu, R. (2015). *Üniversite öğrencilerinden kariyer kararları ile mükemmelleçilik, öğrenme motivasyonu ve akademik başarı arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Zlate, S., & Cucui, G. (2015). Motivation and performance in higher education. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 180, 468-476.

Extended Abstract

The reason why the type of document used in the study was chosen as a film/documentary is that these documents have the potential to evaluate the lives of a group of well-known individuals with special needs in the sample group of the study as a whole in a limited time (although the contents do not consist of only facts but fictionalized stories). that is. In addition to this, there are various aspects such as Thomas Alva Edison (Hearing Impairment), another famous person with special needs, who contributed to the development of cinema and thus film production with the Kinetoscope device, but could not be included in the sample group because there was no biographical film and documentary product of his own in the literature to be used in the study. For many individuals with disadvantages, films and documentaries are mass media, which is of great importance in terms of ensuring their visibility and acceptance in society, another reason why they are preferred in document selection. The main purpose of the research, how the famous individuals with special needs in the sample group provide their motivation for self-actualization was examined through the biographical documents of the relevant people in the context of Maslow hierarchy, and in line with the request of encouraging to create the motivation for self-actualization for the individuals included in the disadvantaged groups, "Disadvantaged Individuals in the Context of Maslow Hierarchy" In order to create Self-Realization Motivation for Self-Realization, the data desired to be reached was collected with the "Document Review Form for the Biographical Analysis of a Group of Famous Individuals with Special Needs".

As a result of the findings, it is seen that the people in the sample group are included in five different special education areas, namely visual impairment, physical disabilities and chronic diseases, autism spectrum disorder, multiple disabilities and hearing impairment, for the title of "identity of individuals with special needs" in the document examined. These people are generally in an emotionally volatile mood due to their own inadequacies and various reactions from the environment they are in, they

are open to new experiences because they do not like to stay fixed in their current position, they are intellectually questioning-skeptical by not accepting the rules imposed on them in advance, defending their own truth and telling the other party. It is seen that they are successful, self-confident, open to discussion, high self-evaluation ability and sense of responsibility, mostly sociable, curious about acquiring knowledge and learning, prone to dreaming and problem solving.

Since the characteristics, skills and motivations of the people in question are so positively developed depending on these two, these are the qualities that are expected to be found in people with a high level of material and spiritual welfare under normal conditions, it was desired to measure whether the individuals have encountered any difficulties throughout their lives. As a result of the examinations, it is seen that the characters in the document have various problems experienced by both themselves and those affected by their situation, and these problems have the capacity to negatively affect the motivation levels of the people. In line with the findings, for the main characters with special needs; other characters affected by the situation seem to have problems with communication problems, feelings of helplessness, acceptance problems and disappointment. In this case, it is seen that the well-being of individuals in terms of many characteristics is not directly related to the high level of personal well-being. However, it has been concluded that the stated problems are caused by the inability of individuals to meet their needs in many areas, and that the satisfaction levels of individuals for their "special" or "general" needs should be checked first.

In this direction, the second part of the document analysis form, which is the subject of the satisfaction of the needs of individuals with special needs according to Maslow hierarchy, in the examined document, there are five need areas, namely physiological, safety, belonging to love and being loved, respect and self-actualization, being low, medium and high. analyzed in three dimensions. As a result of the examination, it was learned that the needs of independence and freedom, which are the needs for health and safety, which are physiological needs, are at low levels, while the remaining needs are mostly satisfied at high levels. According to Maslow's studies, the steps in the hierarchical system offer the opportunity to move to the next level in line with the level of satisfaction of the needs. The findings have shown us that all the needs in the system are met, albeit at a low level, and that individuals reach the level of self-actualization despite their disadvantages. While this shows that the person can reach the top of the Maslow hierarchy even if he has inadequacies, it arouses curiosity about the motivation sources on this path. Thus, it has been concluded that it is necessary to collect and analyze data on the reasons for the self-actualization needs of individuals in line with the motivation sources determined in the next section of the prepared form.

In line with the determined motivation sources, which is the last part of the form, the reasons for people's need for self-actualization are to be independent, to reveal their true potential, to behave as they please, to be a good person, to be at peace with themselves and people, to have a comfortable life, to be happy and to solve the problems experienced. In addition to these, with the highest level of desire for transportation, active social life, being successful, being brave/fearless, controlling mood, being able to empathize, benefiting humanity, humorous satisfaction, having an objective mindset and being responsible. It is seen that they are collected under fifteen different headings. In this direction, although the special needs situation of the people involved in the study is seen as an obstacle that many people need to overcome in order to realize themselves, as a result of the examinations, it is seen that people, like many people who are included in the "normal" classification of the goals they want to achieve, have mental limitations rather than the physical set that they face. It shows that they are people who are aware that there are peaks that can be reached by demolishing them. With this inference, similar to the people in the study, it was realized that the inadequacies and barriers for realizing themselves are not invisible walls that cannot be overcome for people with disadvantages similar to those in the study. It has been concluded that it is possible for them to keep their motivation high.

In the study, the researches to be carried out using visual, written and printed documents similar to the sample group or to be carried out directly through the data collected from the individuals with special

needs, making evaluations by looking at the wishes and needs of the individuals from a wider perspective and seeking alternative methods to create motivation for self-actualization, working in the field It is recommended to interested persons.